

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Kako do EU prosjeka?

Kako se pripremati za korišćenje mogućnosti koje pruža tržište Evropske unije? Da li je stopa sustizanja evropskog prosječnog dohotka od oko 11% u narednih dvadesetak godina moguć i realan mentalni orijentir?

Ulaskom u Evropsku uniju sve više se mora postavljati pitanje: kako da **SUSTIŽEMO** evropski prosjek; koliko nama za to treba **VREMENA** i koja je to **STOPA RASTA** koja nam to omogućuje! Jednostavnije, ako mislimo da **2030.** godine imamo evropski prosjek razvijenosti, kolika bi morala biti stopa rasta crnogorske ekonomije? Sada prosječni evropski GDP per capita iznosi oko 22.500 EUR, dok Crna Gora ima oko 5.000 EUR.

Ta stopa godišnjeg rasta je računski oko 11%! Odnosno to je **STOPA SUSTIZANJA!** Manje je važno da li je ona precizna ili nije i da li su uzete pretpostavke tačne ili ne! Važno je da je ona visoka i da znači da od iduće godine, svake godine treba da imamo stopu rasta 11%! To bi bio **KVANTNI RAZVOJ**, na koji se nismo navikli, ni mentalno, ni praktično! Nekako kao da je decenijama, još iz samoupravne privrede bilo bolje predvidjeti manju stopu rasta – da bi je lakše dostigli i nadmašili – i tako ostvarili „veliki uspjeh“! Dok mi stopu rasta od 5% smatramo visokom, u Kini npr.sve ispod 10% smatraju neuspjehom!

Stopu sustizanja 11% treba shvatiti kao mentalni orijentir svakog pojedinca, svake porodice, svake kompanije, svakog državnog organa, svakog biznisa, svake škole, svakog čitaoca ovog eseja da ono čime se bave i od čega žive treba da se **UNAPRIJEDI SVAKE GODINE ZA 11%!** Da poveća svoje prihode, profit, ali i da poboljša svoje znanje, vještine, korišćenje vještina, organizaciju,... Ulaskom u EU ne dolazi se do automatskog povećanja kvaliteta života. Samo se stvaraju mnogo povoljnije pretpostavke za to! Kako te pretpostavke iskoristiti? Za mene je najvažnije pitanje kako da se svako pojedinačno, svako od nas, svaka kompanija, država u cjelini priprema za iskorišćavanje mogućnosti koje nudi evropsko tržište! Koliko pojedinaca i kompanija u Crnoj Gori, koliko institucija radi na svojoj sopstvenoj strategiji razvoja u uslovima ulaska Crne Gore u Evropsku uniju? Nije dovoljno čekanje da ispunimo upitnik za ulazak u Evropsku uniju, iako je i to važno!

Po mom mišljenju naš najvažniji upitnik je: **KAKO POSTIĆI 11% RASTA?**

Ne postoje obrasci niti unaprijed zacrtane putanje za sustizanje. Jedno je sigurno: visoka stopa rasta traži i visok stepen **ISKORIŠĆAVANJA VREMENA**. Potrebno je da sa sadašnjeg modela mjerenja vremena „**OSTAVI ZA SJUTRA**“ ili mjerenja vremena u nas satima i danima, pređemo na mjerenje vremena minutima! (Zar atletičar Bolt ne mjeri

vrijeme stotinkama sekunde?). Kada se na ekstenzivnom i beskorisnom sastanku izgubi 2 sata, treba znati da se za to vrijeme moglo stići do Pariza, Frankfurta; mogao se pročitati dio knjige; uraditi nešto korisno i kreativno! A koliko takvih sastanaka ima?

Stavimo u kontekst intenzivnog korišćenja vremena npr. sve aktivnosti koje se prikazuju kao domaće vijesti na TV-u! Koliko vremena ljudi izgube tokom dana samo gledajući npr. tri puta iste, često nebitne, vijesti na TV? Postaje normalno da se održavaju sastanci radi sastanka, da su dugi i čak se stvara privid, što su sastanci duži, to su ozbiljniji! Da li se neko pita šta je učinak toga? Šta je rezultat? Meditiranje, neproaktivne diskusije, raskalašni odnos prema vremenu mogu nekom ili većini goditi! Ipak, sustizanje evropskog prosjeka ne znači slijediti logiku Iva Vrane koji kada su ga pitali zašto se popeo na drvo, odgovara: „Čuh da se Zemlja okreće, pa čekam da uskočim u Ameriku!“ Nekako kao da se prekomjernim pričama o toj administrativnoj strani ulaska u EU upravo stvara ta slika: dovoljno je postati član EU i sve smo zavšili.

Vrijeme je jedini resurs koji kada prođe zauvijek prođe, ne vraća se! Onaj ko nema svoj mentalni sat da dan ima 24 sata, odnosno 1440 minuta uvijek će imati problema sa tržištem! Sa zapadno-evropskim – još više!

Stopa sustizanja 11% je, kao što rekoh, mentalni orjentir, a ne nikakva konstruktivistička stopa! To je orjentirna brzina vožnje naših sposobnosti, pojedinačnih i kolektivnih, ka većoj konkurentnosti, odnosno ka boljem kvalitetu života. Isto tako, ne radi se samo o kvantitativnoj stopi i stopi koja se odnosi samo na ekonomiju. Ova stopa je naš odnos prema razvoju, prema promjeni kvaliteta, znanja, inovacijama, idejama. Zar nam godišnje ne treba 11% više informacija, 11% više biznis ideja, 11% više znanja?... Ovo je u krajnjem **STOPA SUSTIZANJA SAMOGA SEBE**, odnosno korišćenja potencijala koji svaki čovjek ima u sebi! I kada svako, ili većina ili respektivna manjina navije svoj mentalni sat na potrebu da poveća svoje znanje, vještine, prihode, kvalitet života, za 11%, tada će i promjene okruženja, sistema, politike, promjene mnogo toga na šta se sada žalimo biti normalne. Najjača snaga je ona koja izvire iz pojedinca, iz njegovih interesa, ambicije i želja – to je mnogo veća snaga od one koju mu pokušava nametnuti neki spoljni autoritet (apeli, savjetnici, političke partije,...). Napredak civilizacije je uvijek bio baziran na boljem korišćenju vremena. Zar brzina nije danas najveća konkurentna prednost? Zar to ne pokazuje računarska tehnika? Zašto u EU oko 50% zaposlenih pohada neke kurseve znanja (ulaganje u znanje), a u Crnoj Gori oko 6%? Možda je odgovor u potpunosti naših kafića i restorana oko 11-12 sati tokom dana: teško je naći mjesto! Mnogi mi kažu da ne vole taj život na Zapadu: „Tamo samo misle o poslu!“. Svako ima pravo na svoj izbor! Ipak, kombinacija da imamo evropske prihode i naš odnos prema radu – u realnosti nije moguća!

Kako postići ovu stopu sustizanja? Možda tako što ćemo se prvo zapitati ko su najveći rasipnici našeg vremena? Zar to možda nisu **DRŽAVA** i **POLITIKA**, za koje mnogi misle da su od Boga? Vjerovatno zbog toga što su to oblasti u kojima se razvija osjećaj vječnosti i vječnog trajanja, kao i osjećaj elitističke nadmenosti; u njima se ne vodi mnogo računa o vremenu. U vječnosti nema vremena, shvaćenog u uobičajenom smislu i uobičajenim mjerama.

Kako se okrenuti biznisu, stvaranju, inovacijama, istraživanjima, proizvodnji novih ideja?
Kako da prihvatimo razmišljanje po kome je danas inovacija gen razvoja, a ideja najkonvertibilnija valuta?

Možda je odgovor u tome da država bude mala i efikasna (tzv. koncept mikro-države), sa dobro plaćenim službenicima – ekspertima (npr. plata 10 puta iznad prosjeka u biznisu, što bi danas značilo oko 4-5 hiljada EURA), te da se stvaraju uslovi da politika gubi važnost i postepeno postane drugorazredno zanimanje! Naravno, ovo (mikrodržava i drugorazrednost politike) su dvije strane iste medalje! Da li se pitate zašto su političari tako ekstremno protiv koncepta mikro-države?

Da li je ovaj koncept nešto što je nemoguće postići sa aspekta realnosti?

Većina će reći da je to nemoguće! „Zašto dirate u te ovozemaljske božije institucije?!“

Ipak, u životu ništa nije više **MOGUĆE** od onoga što **IZGLEDA NEMOGUĆE!**

Neko to shvati **INTUITIVNO** (gledati ispred sebe, imati viziju i tome se unaprijed prilagođavati) – neko „**ISTORIJSKI**“, kad mu se desi, ali tada su mnogi vozovi prošli!
Trčati za vozovima i nije tako dobra životna strategija!